

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru ar Reoli Grantiau

2017–2018

ADRAN 1:	CYFLWYNIAD	2
ADRAN 2:	GWELLIANNAU RHEOLI GRANTIAU	
	(i) Canolfan Rhagoriaeth Grantiau	2
	(ii) Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO)	5
	(iii) Aliniad Grantiau – Cyllido Hyblyg	6
ADRAN 3:	CYLLID	
	(i) Cyllid gan Lywodraeth Cymru	8
	(ii) Cyllid gan WEFO	9
ADRAN 4:	Y CAMAU NESAF AR GYFER RHEOLI GRANTIAU	
	(i) Llywodraeth Cymru	12
	(ii) WEFO	13

ADRAN 1: CYFLWYNIAD

1.0 Mae Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru ar Reoli Grantiau yn nodi'r cynnydd a wnaed ar draws Llywodraeth Cymru yn ystod y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2017 a 31 Mawrth 2018. Am y tro cyntaf, paratowyd yr adroddiad llawn i gyd-fynd â chyhoeddi Cyfrifon Blynyddol Llywodraeth Cymru.

1.1 Mae Llywodraeth Cymru yn diffinio grant fel "yr holl daliadau heb eu caffael a delir i gyrff allanol neu unigolion am weithgareddau sy'n gysylltiedig â chyflawni amcanion polisi neu rwymedigaethau statudol Llywodraeth Cymru". Rhennir grantiau i ddau gategori ar wahân. Grantiau heb eu neilltuo yw'r taliadau a roddir i gyrff iechyd lleol a llywodraeth leol ac mae'r rhain yn cyfrif am £11.5 biliwn o'r cyfanswm o £14.3 biliwn a dalwyd mewn grantiau yn 2017-18. Mae grantiau wedi eu neilltuo yn daliadau a delir pan fo cyflawniadau a meini prawf amlwg yn gysylltiedig â diben y grantiau ac maen nhw'n cyfrif am y £2.8 biliwn o'r cyllid sy'n weddill. Fel yn y blynyddoedd blaenorol, mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar yr olaf o'r rhain.

ADRAN 2: GWELLIANNAU RHEOLI GRANTIAU

(i) Canolfan Rhagoriaeth Grantiau

2.0 Sefydlwyd Canolfan Rhagoriaeth Grantiau yn 2011 ac y mae wedi arwain ym maes datblygu polisi rheoli grantiau a sgiliau, a meithrin a sefydlu arferion gorau ar draws y sefydliad. Mae'r tîm ar gael i ddarparu cefnogaeth uniongyrchol, canllawiau a hyfforddiant i Swyddogion grant yn ystod oes cynllun grant / cynnig. Yn ystod y cyfnod 2017/2018 atebwyd dros 1,637 o ymholiadau ar e-bost a rhoddwyd llawer o gefnogaeth wyneb yn wyneb a thros y ffôn i reolwyr grantiau.

2.1 Mae'r tîm wedi parhau i ddarparu'n llwyddiannus ystod o weithgareddau sy'n gysylltiedig â pholisi a chymorth, gan gynnwys diweddariad allweddol i dempled y llythyr dyfarnu safonol a gweithredu Canolfan Diwydrwydd Dyladwy. Ar yr un pryd sicrhau bod Safonau Gofynnol ar gyfer Grantiau yn cael eu dilyn a bod canllawiau grantiau a deunydd hyfforddi'n parhau'n berthnasol ac yn addas i'r diben.

2.2 Yn sgil sefydlu Bwrdd Gwella Effeithlonrwydd mae'r tîm yn gweithio tuag at ddatblygu Swyddogaeth Diwydrwydd Dyladwy ganolog a Phanel Gwarantu Grantiau a sicrhau mwy o gysondeb a chydymffurfiant o ran trafodion. Mae hefyd yn archwilio dichonoldeb cyflwyno proses gwneud cais ar lein. Gellir dod o hyd i fanylion pellach am dargedau cyflawnadwy y Bwrdd Gwella Effeithlonrwydd yn Adran 4 yr adroddiad hwn.

Cyfathrebu

2.3 Mae Strategaeth Gyfathrebu 2018-19 yn cael ei datblygu. Y prif nod yw adlewyrchu'r blaenoriaethau a'r camau gweithredu y cytunwyd arnynt gan y Bwrdd Gwella Effeithlonrwydd. Yn ystod y cyfnod 2016-17 cyflawnodd y tîm nifer o weithgareddau a amlinellwyd yn strategaeth 2016-17. Mae hyn yn cynnwys:

- Cyhoeddi tri Bwletin Grantiau, yn cwmpasu awgrymiadau a chynghorion megis gair i gall ynghylch arfer da wrth lunio llythyr Dyfarnu, negeseuon atgoffa ynghylch gweithgareddau y mae'n rhaid eu cyflawni megis hysbysu sefydliadau'r trydydd sector o fwriadau cyllido yn unol â'r Cod Ymarfer a phwysigrwydd amseriad a'r defnydd cywir o *PayGrants*.
- Cynnal 14 o sesiynau Llythyr Dyfarnu '*Hot Shot*' a Chlinigau Galw Heibio ledled Cymru.
- Cyflwyno dulliau arloesol newydd i'r broses o reoli grantiau er mwyn gwella cydymffurfiant a gwarant, gan gynnwys y Gronfa Ddata Twyll Genedlaethol a datganiad Llywodraethu a Gwarant yn rhan o'r llythyr Dyfarnu.

2.4 Bwriedir cynnal arolwg rhanddeiliaid allanol ym mis Mehefin 2018, yn unol â'r ymrwymiad a wnaed i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i gynnal arolwg dair blynedd ar ôl cwblhau'r arolwg gwreiddiol.

Diwydrwydd Dyladwy

2.5 Mae'r ganolfan Diwydrwydd Dyladwy ('yr Hyb') yn cael ei defnyddio gan swyddogion i rannu gwybodaeth â chydweithwyr er mwyn hwyluso'r broses o wneud penderfyniadau. Y nod yw sicrhau mai dim ond i gyrrff allanol sy'n gymwys i gael arian cyhoeddus y dyfernir cyllid. Mae'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Swyddfa Archwilio Cymru yn cefnogi'r defnydd o'r Hyb gan staff Llywodraeth Cymru i warchod rhag twyll, colli arian cyhoeddus Cymru a rhag gwneud drwg i enw da.

2.6 Mae'r Hyb wedi'i hen sefydlu erbyn hyn ac fe'i defnyddir gan staff ar draws Llywodraeth Cymru. Crëwyd oddeutu 5,300 o gofnodion yn 2017/18 gyda mwy na 360 o staff yn ymgymryd â gweithgareddau diwydrwydd dyladwy.

2.7 Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, ac i ymateb i ymrwymiad a wnaed i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yn 2017, crëwyd Safonau Gofynnol Diwydrwydd Dyladwy. Maent yn cynnwys y canllawiau diweddaraf a rhestrau cyfeirio newydd, a gosodir y safonau angenrheidiol ar gyfer dyfarnu cyllid Llywodraeth Cymru.

Cronfa Ddata Twyll Genedlaethol

2.8 Yn ystod 2017, daeth Llywodraeth Cymru yn aelod sy'n tanysgrifio i'r Gronfa Ddata Twyll Genedlaethol (NFD). Mae hyn yn caniatáu mynediad i weithgareddau twyllodrus yr adroddir amdanynt gan aelodau, gan gynnwys banciau, sefydliadau ariannol eraill a chyrff penodol yn y sector cyhoeddus.

2.9 Gwneir defnydd helaeth o'r system o fewn Llywodraeth Cymru bellach. Ar hyn o bryd mae dros 90 o staff, rheolwyr grantiau yn bennaf, yn defnyddio'r system i wella eu prosesau diwydrwydd dyladwy. Mae'r Uned Gwrth-dwyll hefyd yn cysylltu â rhannau eraill o'r sefydliad, caffael, rheoli dyledion a WEFO i ddod o hyd i feysydd a fyddai'n elwa o ddefnyddio'r system.

Adolygiad o'r Darpariaethau Gwrth-dwyll

2.10 Comisiynodd yr Ysgrifennydd Parhaol adolygiad allanol o allu Llywodraeth Cymru o ran darpariaethau gwrth-dwyll. Y bwriad oedd cael cyngor a sicrwydd bod ein dull ni o fynd i'r afael â thwyll, o fewn ac yn erbyn Llywodraeth Cymru, yn ddigonol ac yn effeithiol o ystyried yr adnoddau sydd ar gael, ac i nodi unrhyw opsiynau amgen o wella'r darpariaethau Gwrth-dwyll.

2.11 Ar y cyfan aseswyd uned Gwrth-dwyll Llywodraeth Cymru fel uned a oedd yn perfformio'n dda ac yn darparu mwy na'r disgwyl o ystyried ei hadnoddau. Gwnaed hynny drwy wneud ymchwilydd arbenigol yn Bennaeth yr Uned, gweithio'n effeithiol drwy feithrin perthynas gadarnhaol gyda Heddluoedd Cymru a thrwy sicrhau adnoddau ymchwilio ychwanegol o fannau eraill yn Llywodraeth Cymru, gan gynnwys Archwilio Mewnol. Serch hynny, nododd yr adolygiad y gellid cryfhau'r canlynol yn bennaf; ymwybyddiaeth a hyfforddiant gwrth-dwyll, gwaith gwrth-dwyll rhagweithiol ac asesu risg.

Gweithio gydag eraill

2.12 Dros y deuddeng mis diwethaf mae tîm y Ganolfan Ragoriaeth wedi meithrin perthynas gref gyda chydweithwyr ar draws Llywodraeth y DU. Bu cynrychiolwyr Llywodraeth Cymru yn cymryd rhan weithredol yn y grŵp Arferion Gorau Grantiau a hwyluswyd gan Swyddfa'r Cabinet, a rhannwyd y cynnydd a wnaed yng Nghymru dros y blynyddoedd diwethaf, gan gynnwys Safonau Gofynnol a thempledi o ddogfennaeth gyfreithiol megis y llythyr dyfarnu grant safonol. Defnyddiwyd y rhain i gefnogi'r gwaith o gyflwyno Canolfan Rhagoriaeth Grantiau yn Swyddfa'r Cabinet.

2.13 Ym mis Gorffennaf 2017 cafodd y tîm ymweliad llwyddiannus gan gydweithwyr swyddfa grantiau'r Weinyddiaeth Gyfiawnder. Roedd yr ymweliad yn fodd i ddangos i gydweithwyr sut y mae'r Ganolfan Ragoriaeth yn gweithredu, ac mae ganddyn nhw ddiddordeb mewn cyflwyno cysyniad tebyg. Dros y deuddeng mis

nesaf bwriad y tîm yw rhannu mwy o syniadau a gwybodaeth â gweinyddiaethau datganoledig eraill.

Hyfforddiant

2.14 Yn ystod y cyfnod adrodd hwn darparwyd hyfforddiant fwy neu lai yn ôl y galw. Darparodd tîm y Ganolfan Ragoriaeth raglen o sesiynau '*Hot Shot*' yn cwmpasu'r llythyr Dyfarnu Grant a oedd yn cynnwys gwybodaeth am newidiadau ac ychwanegiadau i'r templed, er enghraifft y Datganiad Sicrwydd. Wrth i waith y Bwrdd Gwella Effeithlonrwydd symud yn ei flaen, datblygir rhaglen hyfforddi sydd wedi ei diweddarau.

(ii) Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO)

Adolygiad Archwilio o Raglen Cronfeydd Strwythurol Cymru

2.15 Yn ystod y cyfnod, ni chafwyd archwiliadau newydd gan Lys Archwilwyr Ewrop na'r Comisiwn Ewropeaidd (DG Regio a DG Empl) ar Raglenni WEFO. Roedd archwilwyr y Comisiwn Ewropeaidd wedi cychwyn adolygiad ar draws yr aelod-wladwriaethau yn ystod y flwyddyn flaenorol i brosesau monitro a sefydlwyd gan wledydd i gofnodi allbynnau'r Gweithrediadau (Grantiau) a rhaglenni. Roedd WEFO yn un o'r Awdurdodau Rheoli a ddewiswyd i'w cynnwys yn yr adolygiad. Cyhoeddwyd yr adroddiad eleni ac roedd y canlyniadau yn gadarnhaol iawn a chyfeiriwyd at WEFO gan y Comisiwn Ewropeaidd mewn cynadleddau dilynol fel enghraifft o arfer da.

2.16 Mae'r Tîm Archwilio Cronfeydd Ewropeaidd (EFAT), rhan o Is-adran Llywodraethu Corfforaethol a Sicrwydd Llywodraeth Cymru, wedi cwblhau nifer o adolygiadau systemau o'r rhaglenni gyda'r canlyniadau yn gyffredinol yn gadarnhaol. Mae'r adolygiadau hyn yn rhan o'u hadolygiad o'r Cyfrifon Blynyddol ac yn cyfrannu tuag at eu Hadroddiad Rheoli Blynyddol (ACR).

2.17 Cyhoeddir Adroddiadau Rheoli Blynyddol EFAT bob mis Ionawr i gwmpasu Cyfrifon blwyddyn flaenorol Cyllid y Comisiwn Ewropeaidd sy'n rhedeg o fis Gorffennaf i fis Mehefin. Roedd yr adroddiad diwethaf, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2018 yn cwmpasu'r cyfrifon hyd at fis Mehefin 2017. Y prif ddangosydd yn yr adroddiadau hyn yw'r raddfa gwallau sy'n cynrychioli'r swm o wariant afreolaidd a nodwyd yn ystod eu hadolygiadau fel canran o'r sampl a brofwyd.

2.18 Y raddfa gwallau a gofnodwyd ar gyfer y cyfnod hwn oedd 0.05%. Mae gan y Comisiwn Ewropeaidd drothwy o 2% ar gyfer y raddfa hon. Pe bai'r Adroddiad Rheoli Blynyddol (ACR) yn dangos graddfa o 2% neu uwch, gosodir sancsiynau ar y rhaglenni. Ystyr "gwall" yn y cyd-destun hwn yw unrhyw swm a godwyd ar gyllid y

Comisiwn Ewropeaidd na ddylid fod wedi ei godi. Gallai hyn ddigwydd am nifer o resymau technegol ac nid yw gyfystyr â thwyll neu unrhyw wariant anaddas.

2.19 Cyflawnwyd y raddfa gwallau eithriadol o 0.05% yn sgil y newidiadau yn null WEFO o fynd ati i wirio ceisiadau; rydym wedi cyflwyno rhai camau gwirio mewnol, sy'n ein galluogi ni i roi mwy o bwyslais ar wirio ar ddechrau prosiect a chanolbwyntio ar feysydd allweddol lle mae risgiau'n bosibl. Mae hyn yn helpu i ddod ag unrhyw faterion a allai fod yn arwyddocaol i'r wyneb cyn iddi fynd yn anodd gwneud newidiadau.

2.20 Cychwynnodd Swyddfa Archwilio Cymru adolygiad o Gyllid Ewropeaidd yn ystod y cyfnod. Nod yr adolygiad yw sicrhau bod WEFO yn barod ar gyfer Brexit a sefydlu'r cynlluniau ar gyfer yr amgylchedd ar ôl Brexit. Mae'r adolygiad hwn yn parhau. Clustnodwyd y dyddiad adrodd ar hyn o bryd ar gyfer Mai 2018.

2.21 Yn ystod y cyfnod, cyflwynodd WEFO y pecynnau Terfynu ar gyfer Rhaglen 2007 – 2013 i'r Comisiwn Ewropeaidd. Yn ystod oes y rhaglen hawliwyd £1.8 biliwn o gyllid a'r canlyniad oedd cyfanswm buddsoddiad o £3.4 biliwn. Mae'r Comisiwn Ewropeaidd ar fin cael y pecynnau Terfynu a hyd yn hyn dim ond mân ymholiadau a wnaed gan yr Archwilwyr.

2.22 Mae WEFO yn cofrestru'r holl faterion archwilio a godir ac mae'n monitro'r gwaith a wneir i ymdrin â nhw drwy ei Bwyllgor Rheoli Risg Rhaglenni.

2.23 Mae rhaglen 2014 - 2020 yn datblygu'n dda ac ymrwymwyd i 71% o'r rhaglen. Bydd y ddarpariaeth fwy neu lai ar yr un lefel ag yr oedd yn yr un cyfnod yn y rhaglen ddiwethaf. Dim ond canllaw bras yw hwn oherwydd bod y rhaglenni yn wahanol iawn o un cylch cyllid i'r nesaf. Ond mae'n galonogol gwybod bod Llywodraeth Cymru wedi hen gyflawni ei thargedau ar gyfer y rhaglenni yn y cylch diwethaf o'i gymharu â'r sefyllfa ar bwynt tebyg saith blynedd yn ôl.

2.24 Mae'r Comisiwn Ewropeaidd yn cynnal adolygiad blynyddol ffurfiol o'r cynnydd mewn rhaglenni mewn cyfarfod ar y cyd â gweinyddiaethau eraill y DU. Ar draws Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop (ERDF) a Chronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF), roedd y neges yn amlwg. Roeddent yn fodlon iawn â'r cynnydd yng Nghymru; nid felly'r sefyllfa ar gyfer y DU gyfan.

2.25 Yn ddiweddar, mae WEFO wedi adolygu ei dogfen ar Systemau Trefniadaeth a Rheolaeth. Fe'i derbyniwyd gan EFAT.

(iii) Alinio Grantiau – Cyllido Hyblyg

2.26 Dros y deuddeng mis diwethaf mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud cynnydd da wrth adolygu'r cynlluniau grant presennol, gan roi pwyslais arbennig ar wella canlyniadau a lleihau'r baich gweinyddu ar y rhai sy'n derbyn y grantiau.

2.27 Enghraifft o hyn yw'r prosiect Cyllido Hyblyg, sy'n cefnogi a hyrwyddo cynllunio a chomisiynu ar y cyd a defnyddio cyllid yn fwy effeithiol wrth geisio cyflawni nodau ac amcanion cyfansoddol y rhaglen. Mae'r rhyddid ychwanegol yn caniatáu dull mwy strategol o ddarparu ar gyfer y rhai mwyaf agored i niwed mewn cymdeithas.

2.28 Mae'r prosiect wedi alinio nifer o raglenni cyllid presennol, gyda'r nod o gefnogi pobl neu gymunedau dan fygythiad sydd wedi eu sefydlu dros y blynyddoedd gan Lywodraeth Cymru. Er mai nod y rhain yw mynd i'r afael â phroblemau gwahanol megis cam-drin domestig, cefnogi teuluoedd, cymorth sy'n gysylltiedig â thai neu aelwydydd heb waith, mae llawer yn gyffredin rhyngddynt hefyd. Ategir pob rhaglen gan grant penodol, maent i gyd yn ceisio atal neu liniaru anfantais, hwyluso ymyrraeth gynnar, darparu cymorth ac atgyfnerthu pobl a chymunedau.

2.29 Bydd mwy o ryddid ariannol a mwy o hyblygrwydd, a ganiateir gan y prosiect, yn galluogi awdurdodau lleol i weithio'n wahanol. Bydd mwy o gyfle i wasanaethau cynllunio gefnogi ymgyrch y Llywodraeth i sicrhau dulliau gweithredu hirdymor mwy ataliol yn dilyn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

2.30 Mae'r prosiect yn cefnogi ac yn hyrwyddo cynllunio a chomisiynu ar y cyd a defnyddio cyllid yn fwy effeithiol wrth geisio cyflawni nodau ac amcanion cyfansoddol y rhaglen. Mae'r rhyddid ychwanegol hefyd yn caniatáu dull mwy strategol o gyflawni er lles y rhai sydd fwyaf agored i niwed mewn cymdeithas. I helpu i brofi a oes modd gwireddu'r buddion hyn, mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda rhanddeiliaid a phartneriaid i sefydlu saith cynllun braenaru ar gyfer y dull newydd a hyblyg hwn o weithredu ar draws 10 grant a nodi unrhyw wersi a all fod o fudd wrth lunio polisïau yn y dyfodol.

2.31 Y saith awdurdod lleol â'r cynlluniau braenaru a fydd yn profi dull o weithredu yn 2018-19 yw Caerdydd, Casnewydd, Torfaen, Rhondda Cynon Taf, a Merthyr fel Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, Conwy a Phen-y-bont ar Ogwr.

2.32 Bydd gan y cynlluniau braenaru hyn hyblygrwydd 100% ar draws y deg grant. Bydd gan y 15 o awdurdodau lleol hyblygrwydd gwell o 15% o ran symud ar draws nifer llai o grantiau yn 2018-19.

2.33 Bydd hyn yn sbardun wrth iddyn nhw symud tuag at syniadau mwy arloesol o ddarparu gwasanaethau. Cyflwynodd pob awdurdod braenaru gynllun cyflawni unigol i Lywodraeth Cymru ar gyfer cyllido hyblyg yn 2018-19. Mae'n cynnwys manylion ynghylch eu gweledigaeth, dulliau newydd y byddant yn eu mabwysiadu i gyflawni canlyniadau gwell i bobl, ac unrhyw newidiadau i'r ffordd o reoli'r rhaglenni hyn.

ADRAN 3 - CYLLID

3.0 Mae'r adran hon yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am yr holl gyllid a manylion grantiau i'r gwahanol sectorau ledled Cymru. Gall y cyllid ddod yn uniongyrchol o Lywodraeth Cymru neu o WEFO. Mae'r data a gyflwynir ar gyfer 2016/17 yn seiliedig ar y system 'allwedd diwydiant', a gyflwynwyd yn benodol i roi darlun clir o gyllido fesul sector, ac yn benodol y Trydydd Sector.

(i) Cyllid gan Lywodraeth Cymru**Tabl 1: Cyfanswm Cyllid Grant Llywodraeth Cymru fesul Blwyddyn Ariannol**

	2015 / 16	2016 / 17	2017/18
Grant a ddarparwyd (£bn)	£13.6	£13.8	£14.3

Ffynhonnell: System Gyllid Llywodraeth Cymru

3.1. Y nifer o gynlluniau grant a wnaeth gynigion newydd yn 2017 / 18 oedd 323, 269 ohonynt wedi'u neilltuo a 53 ohonynt heb eu neilltuo.

3.2. Mae'r tabl canlynol yn dangos lefelau'r cyllid wedi'i neilltuo a ddarparwyd i bob sector dros y tair blwyddyn ariannol ddiwethaf.

Tabl 2: Cyllid Grant Wedi'i Neilltuo fesul Sector a Blwyddyn Ariannol

Cyllid wedi'i neilltuo (£m)	2015 / 16	2016 / 17	2017/18	2017-18 Nifer y cynlluniau grantiau
Awdurdodau Lleol	£1,339	£1,329	£1,334	123
GIG	£14	£19	£19	15
Llywodraeth Ganolog a Chorfforaethau Cyhoeddus	£37	£37	£36	15
Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru	£53	£31	£36	11
Cyllid i Addysg	£448	£434	£434	41
Y Sector Preifat	£676	£689	£675	110
Y Trydydd Sector	£248	£251	£270	94

Ffynhonnell: System Gyllid Llywodraeth Cymru

Sylwer: Mae nifer y cynlluniau grant sy'n cefnogi sefydliadau newydd ar draws pob sector yn wahanol i gyfanswm y cynlluniau grant sy'n darparu cynigion newydd

(wedi'u neilltuo) y cyfeirir atynt uchod yn 3.1 – 269. Er enghraifft, mae cynllun Grantiau'r Iaith Gymraeg yn berthnasol i bedwar o'r sectorau uchod, Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, Addysg, y Sector Preifat a'r Trydydd Sector, gan ei fod yn darparu cyllid i sefydliadau ar draws mwy na sector unigol.

(ii) Cyllid gan WEFO

Trosolwg o'r Rhaglenni Cyfredol

3.3. Mae'r ddarpariaeth o raglenni Cronfeydd Strwythurol 2014 – 2020 yn datblygu'n dda. Mae WEFO wedi cymeradwyo 177 o weithrediadau â chyfanswm gwerth cyllid yr UE yn £1,465 miliwn, fel yr oedd ar ddiwedd mis Mawrth 2018. Mae hyn gyfystyr ag oddeutu 71% o werth posibl rhaglen gyllid gyflawn yr UE, yn seiliedig ar raddfa gynllunio o €1.17/£1. Mae 71 o weithrediadau ychwanegol yn y cam cynllunio busnes gyda chyfanswm gwerth grant o £346 miliwn.

Tabl 3: Gweithrediadau a gymeradwywyd ac sy'n cael eu datblygu ar gyfer 2014-2020

	ERDF Gorllewin Cymru (£m)	ERDF Dwyrain Cymru (£m)	ESF Gorllewin Cymru (£m)	ESF Dwyrain Cymru (£m)	Cyfanswm (£m)
Dyraniad	1030.9	173.8	687.7	173.8	2066.2
Cymeradwywyd					
Gwerth y Grant	683.3	112.9	559.5	109.7	1465.4
Nifer y Gweithrediadau	68	26	49	34	177
Cynllunio Busnes					
Gwerth y Grant	239.98	44.98	45.66	15.38	346
Nifer y Gweithrediadau	34	10	20	7	71

Ffynhonnell: WEFO

3.4. Os bydd cytundeb Pontio rhwng y DU a'r UE, bydd y rhaglenni presennol yn cael eu darparu fel arfer. Mae'r UE eto i gyhoeddi ei ganllaw ar gyfer dod â'r rhaglenni i ben, ond o dan gytundeb Pontio, y cerrig milltir allweddol fyddai:

- Newidiadau olaf i'r rhaglenni i'w cymeradwyo gan y Comisiwn Ewropeaidd erbyn diwedd 2020
- Cymeradwyaeth olaf WEFO ar gyfer prosiectau newydd, neu newidiadau i brosiectau presennol erbyn dechrau 2023
- Gwariant prosiect gan fuddiolwyr yn gymwys hyd at ddiwedd 2023

- Ceisiadau terfynol i WEFO erbyn tua mis Ebrill 2024
- Ceisiadau terfynol wedi'u harchwilio gan WEFO i'r Comisiwn Ewropeaidd erbyn dechrau 2025

3.5. Pe bai'r DU yn gadael yr UE ym mis Mawrth 2019 heb gytundeb Pontio, yna bydd yn rhaid inni ddibynnu ar warant Trysorlys ei Mawrhydi (HMT). Mae hyn yn peri risg mawr i Gymru gan nad yw'n eglur iawn o hyd beth yw union delerau'r warant, er gwaetha'r ceisiadau rheolaidd am atebion gan Lywodraeth Cymru, er enghraifft cwestiynau fel a ganlyn:

- A fydd y warant yn caniatáu hyblygrwydd ar draws prosiectau a gafodd eu cymeradwyo ar 29 Mawrth 2019, neu a fydd ein rhaglenni yn troi'n rhestr o brosiectau digyswllt yn unig?
- A wnaiff Trysorlys ei Mawrhydi gadarnhau na ddaw'r cyllid ar gyfer y warant o Floc Cymru?
- Beth yn union yw gwerth y warant? Sut a phryd y bydd hyn yn cael ei bennu?
- Beth yw trefniadau'r torbwynt ar gyfer ymblethu cyfrifoldebau'r Comisiwn Ewropeaidd a Thrysorlys ei Mawrhydi?

3.6. Fodd bynnag, fel strategaeth i fanteisio i'r eithaf ar warant Trysorlys ei Mawrhydi a darparu rhaglenni i ddiwallu anghenion brys cymunedau ledled Cymru, mae'r nod o ymrwymo 100% i'r rhaglenni erbyn mis Mawrth 2019 yn gwneud synnwyr.

3.7. Mae WEFO yn disgwyl cyrraedd y targed hwn ar ôl i'r newidiadau i'r rhaglenni a drafodir gyda'r Comisiwn Ewropeaidd gael eu cymeradwyo, a disgwylir i hyn ddigwydd erbyn diwedd yr haf. Serch hynny, mae'n parhau i fod yn darged heriol. Mae risgiau hefyd y gall WEFO asesu a monitro, lliniaru drwy herio cefnogaeth a dylanwadu, ond yn y pendraw, nid rheoli. Er enghraifft, mae rhai cynigion prosiect yn dibynnu'n fawr ar gynnydd yn eu hamgylcheddau rheoliadol ac ar gytundebau masnachol yn cael eu cwblhau ar draws amrywiaeth o bartneriaid posibl.

3.8. Mae'r tabl canlynol yn cwmpasu cyllid a ddarparwyd yn uniongyrchol i sefydliadau gan WEFO. Ar ddiwedd mis Mawrth 2018 roedd y prosiectau a gafodd eu cymeradwyo ar gyfer rhaglenni 2014 - 2020 yn foddhaol, gyda'r pwyslais yn bennaf ar y prif brosiectau a fydd yn darparu'r rhan fwyaf o'r allbynnau yr ymrwymwyd gennym i'w darparu yn y Rhaglenni Gweithredol y cytunwyd arnynt â'r Comisiwn Ewropeaidd.

Tabl 4: Cyllid WEFO 2016-17 Neilltuo Grantiau'r UE fesul Sector

Sector	2017-18 £m
Awdurdodau Lleol	60.2
Addysg Uwch ac Addysg Bellach	35.6
Preifat	0.6
Cyhoeddus Arall	0
Trydydd	7.8
Llywodraeth Cymru	27.2
Cyfanswm	132.4

Ffynhonnell: WEFO

3.9. Mae'r ffigur £132.4 miliwn yn gwneud cyfanswm cyllid yr UE a neilltuwyd yng nghylch cyllido 2014 - 2020 yn £1,465.4 miliwn neu oddeutu 71% o werth tybiedig y cyllid a neilltuwyd ar gyfer Cymru. Mae nifer o brosiectau sylweddol yn aros i gael eu cymeradwyo yn ystod 2019 - 20 yn cynnwys buddsoddiadau yn ymwneud â'r Metro, prosiectau Cyfalaf eraill megis Ynni'r Môr ac estyniadau i brosiectau sylfaenol cyfredol a fydd yn parhau tan ddiwedd y cyfnod rhaglennu presennol.

ADRAN 4: Y CAMAU NESAF AR GYFER RHEOLI GRANTIAU

(i) Llywodraeth Cymru

Bwrdd Gwella Effeithlonrwydd – Grantiau a Ffrwd waith Sicrwydd

4.0. Amlygodd yr Adroddiad Blynyddol Interim ar Reoli Grantiau 2016-17 waith arfaethedig y Bwrdd Gwella Effeithlonrwydd. Mae'r ddwy ffrwd waith a amlinellwyd yn yr adroddiad wedi datblygu'n dda yn ystod y flwyddyn. Ym mis Ebrill 2018, cyflwynwyd cynigion i'r Bwrdd Effeithlonrwydd a oedd yn ymwneud â Model Gweithredu Targed diwygiedig i reoli grantiau yn Llywodraeth Cymru a chynllun treialu offeryn ceisiadau a dyfarniadau ar lein.

Model Gweithredu Targed (TOM):

4.1. Mae'r TOM arfaethedig yn adlewyrchu'r prosesau grant o'r dechrau i'r diwedd ac yn nodi pa swyddogaethau y gellid eu gweithredu'n fwy effeithiol ac effeithlon gan un tîm i sicrhau bod polisiâu a gweithdrefnau yn cael eu gweithredu mewn modd cyson a chydysniol. Cynlluniwyd y TOM ar gyfer grantiau wedi'u neilltuo yn unig.

4.2. I grynhoi, cafodd y bwrdd argymhelliad y dylai perchnogaeth y cynlluniau grant barhau dan ofal swyddogion polisi; yn cynnwys datblygu canlyniadau cynlluniau grant, arfarnu ceisiadau ac argymell pwy ddylai gael cyllid grant. Serch hynny, byddai'r prosesau mwy cyffredin sydd eu hangen i greu a darparu cynlluniau grant megis hysbysebu cynlluniau grant, datblygu ffurflenni cais a phrosesu taliadau, yn elwa ar ddull o weithredu mwy safonol gan ddefnyddio un tîm yn unig.

4.3. Argymhellodd y TOM hefyd y dylid cyflwyno dwy swyddogaeth newydd yn y broses grantiau.

- Panel Grantiau a Sicrwydd - Daw hwn â rhanddeiliaid allweddol ar draws Llywodraeth Cymru at ei gilydd. Bydd y rhain yn cynnwys y Ganolfan Rhagoriaeth Grantiau, cymorth gwladwriaethol, timau cyfreithiol, archwilio mewnol, TAW a thimau polisi er mwyn darparu cyngor, her a sicrwydd ar ddechrau cyfnod datblygu cynllun grant. Y nod yw darparu cyngor ymarferol i reolwr y grant i sicrhau bod cynlluniau newydd yn alinio â blaenoriaethau Gweinidogol, yn ychwanegu gwerth ac yn lleihau risgiau ym mhrosesau'r cynllun grant.
- Gweithrediad Diwydrwydd Dyladwy Canolog -Bydd hwn yn darparu diwydrwydd dyladwy corfforaethol a chamau gwirio trefn lywodraethol y sefydliadau y mae Llywodraeth Cymru yn eu hariannu neu'n ystyried eu hariannu. Ar hyn o bryd cyflawnir tasgau diwydrwydd dyladwy gan wahanol swyddogion ar draws y Llywodraeth, yn aml yn yr un sefydliadau.

Byddai swyddogaeth diwydrwydd dyladwy canolog yn osgoi dyblygu ac yn gwella cysondeb, yn darparu mwy o gefnogaeth i feysydd polisi ac yn galluogi Llywodraeth Cymru i ymdrin â sefydliadau allanol yn fwy unffurf. Byddai diwydrwydd dyladwy prosiectau (canlyniadau, gallu'r sefydliad i ddarparu'r prosiect a gwerth am arian) yn parhau dan ofal y timau polisi.

4.4. Y bwriad yw y bydd y panel sicrwydd a'r timoedd diwydrwydd dyladwy mewn grym erbyn yr hydref 2018. Disgwylir i fodel gweithredu diwygiedig fod mewn grym cyn cyhoeddi'r adroddiad nesaf.

Adolygiad TGCh

4.5. Diben y ffrwd waith yw cynnal adolygiad o atebion TGCh sy'n cael eu defnyddio ar hyn o bryd ar draws Llywodraeth Cymru, yn benodol er mwyn canfod a ydynt yn addas fel platfform digidol ar gyfer ceisiadau, arfarniadau a hawliadau. Y nod yw gwella cysondeb a chydymffurfiaeth a lleihau'r baich gweinyddu ar randdeiliaid wrth iddyn nhw wneud cais am grantiau, a gwella'r trywydd archwilio drwyddo draw.

4.6. Mae swyddogion wedi adolygu'r offerynnau presennol yn Llywodraeth Cymru y gellid eu defnyddio i gefnogi'r broses o ymgeisio am grant a dyfarnu grant a chefnogi cyfres o gynlluniau grant pilot posibl i ddechrau profi'r cais a ffefrir erbyn mis Medi 2018.

4.7. Mae'r ffrwd waith yn ystyried ceisiadau a dyfarniadau yn unig ac nid y broses o reoli grant o'r dechrau i'r diwedd. Bwriedir trefnu cynllun treialu offeryn gwneud cais a dyfarnu ar lein ar gyfer yr hydref 2018.

Arolwg Allanol

4.8. Fel y cytunwyd gyda'r Pwyllgor yn yr Adroddiad Interim ar reoli Grantiau 2016-17, cynhaliwyd arolwg allanol dilynol yn 2018, y tu allan i gyfnod yr adroddiad presennol. Bydd unrhyw ganfyddiadau ac unrhyw weithrediadau yn sgil y rheini yn cael eu cynnwys yn Adroddiad Blynyddol 2018-19.

(ii) WEFO: Brexit a'r Camau Nesaf ar gyfer Rheoli Grantiau

4.9. Mae cyllid yr UE wedi bod yn sbardun allweddol i dwf economaidd a swyddi yng Nghymru a bydd angen cynnal yr ymdrech barhaus i adeiladu ar lwyddiannau rhaglenni'r gorffennol pan fydd y DU yn gadael yr UE. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau yn ymrwymedig i sicrhau y bydd cyllid amgen o ffynonellau yn y DU yn adlewyrchu lefelau cyfredol cyllid yr UE ar gyfer datblygiad economaidd rhanbarthol yng Nghymru.

4.10. Ar 14 Rhagfyr 2017 lansiodd y Prif Weinidog y papur polisi 'Buddsoddi Rhanbarthol yng Nghymru ar ôl Brexit'. Gwahoddwyd partneriaid i gynnig sylwadau ar egwyddorion a chynigion ar gyfer cyllid rhanbarthol yng Nghymru ar ôl Brexit. Digwyddodd yr ymgysylltu rhwng 14 Rhagfyr 2017 a 23 Mawrth 2018. Yn gyffredinol mae ymateb cadarnhaol i'r egwyddorion a osodwyd yn y papur, sy'n cefnogi'r cyfeiriad a gynigiwyd gennym ni.

4.11. Mae'r ymateb yn cael ei werthuso'n annibynnol, a bydd yr wybodaeth yn rhan o'r cyngor sy'n cael ei baratoi i'r Cabinet ar gyfer y camau nesaf. Yna bydd Llywodraeth Cymru yn cychwyn ar broses fanwl o ddatblygu polisi gyda'n partneriaid ledled Cymru.

4.12. Hefyd, mae WEFO yn parhau i ganolbwyntio ar gyflawni gwariant llawn ar raglenni presennol yr UE cyn diwedd mis Mawrth 2019. Mae mewn cysylltiad â'r Comisiwn Ewropeaidd ynghylch addasiadau i'r Rhaglenni Gweithredol presennol, yn cynnwys ychwanegu Blaenoriaeth ESF newydd. Bydd WEFO hefyd yn parhau i gefnogi noddwyr prosiectau i sicrhau y cyflawnir prosiectau yn unol â'r cynllun ac y bydd cyfnod pontio didrafferth i unrhyw drefniadau cyllid rhanbarthol newydd. Mae gweithredu fel partneriaid yn hanfodol er mwyn cyflawni hyn, ac mae pawb sy'n ymwneud â phrosiectau a ariennir gan yr UE yn canolbwyntio'n fanwl ar gyflawni hyn.